

U 8

R. SURTĖ.

PARUOSŲ IGALIOTINIS
Apy sak a

167

L. L. L. L.

I 9 4 9

LEIDYKLA
Išleido
Laisvosios Lietuvos Literatūros
LEIDYKLA
1949 m.; leidnio nr. 17; Pradinis
tiražas - 500 egz. Rinko ir spaud.
"Partizaninės Kovos" spaustuve.
Ats. redaktorius - Rokas.

Federes Maksimevičius Maskvianc PERS paruošū
ministerijes igalietinis Vokšaišių apskrityje, Kom-
munistų partijos narys aus 1932 m., sėdėje prie
stole savo kabinetė ir šidreje i verstinaklius, nu-
tysusius kerteja viršum kressies-Platus je veidas
spūribęs, siaures, rudes skys primerktes, atsikišūsi
spatine lūpe der labiau aukerasi Dešines rankes
nykščiū jis krepštė nosi, e kairiėje laikė medali
už "Saugū darbū", iškilmingai išeikt, jam dien,
prieš tai.

Tyliai pasibeldęs, i kabinetą įeje paruošū kaa-
terės buhalteris Bilaišis.

Išgirdęs duris derant, igalietinis atsiseđe
tiesiam.

- Tu ko? - jis požiūrėjo i buhalterį iš šono.
- Heilias yraf

- Tada, taip, drauge igalietini-susvebeldšieve bu-
halteris. - Čia teks rašteliis... Iš centre... Pa-
rastetai reikalauja, kad pateiktume žinias...
Kiek grūdū nuvėta, kiek išdueta, kiek yra likū ir
t.t. Tai jau trečias, bereds.

- Iš centre? ... Maskvianc lievesi krepštęs nosi.
- Neuk šie.

Buhalteris atkiše medideli, jam popieris la-
peli.

- Iš tikrąjū... -

Vieną velandėlę igalietinis šidreje i raštą,
lig akaitydames. Je veidas eše nūsuktis, skys pasi-
šūsi aštries ir skorsai plekščiū kaktą, autys
rūkšlė. Jis sumirkšieje keletą kartū iš eilės.
Rankė kurioje laikė popieri, nežymiai virpeje...

- velniai žine š - staiga jis numetė raštą,
ant stole. - Žinių ... tarytum mes čia tam tik ir
esime, kad rašinetume žinias. Galvečiai!

Nebebetinai, tai buve trečias centre raštās.
Maskvianc gerai žinoje. Ties pirmasine du jis
tūrėjo savo stalčiūje; vieną atsūstą prieš dvi gerai
savaites, entrū - gal prieš mėnesi. Ir nebuve jų
pamiršęs. Bet atsakyti... nebuve laugas.

- tačiau, - jis atsikvė ir buhalterį viso ve-
du. - Kurigi velniai darysi... Ar tu gi kai ką pa-
rusšiai?

Jis labai trėškė, kad buhalteris papurtintų
galvą, arba nėra pasakytą, kad neviešas dar perue-
ta galotizai. Dava suradęs jis net ir reikiama
kadi buhalteriumi - kad pasistengtų padaryti, kas
reikalinga, per savaitę ar pasišiai. Tačiau buhal-
teris padeję priėšais ji apiskaity.

- Cis viskas, - tarė jis, - pagal dokumenti-
nius duomenais iki šio mėniasis penkioliktes.

Meskviaz skyse švysteleje ne tai sutrikimas,
ne tai penitenkiamas. Stengdamasis būti ramus,
jis pasitraukė į save popiere lapus ir émė rau-
stis kišenésse įieškedamas tabakė.

- Gerai, - jis linkteleje buhalteriumi. - Aš
pažinresiu. Gal sau citi. Deja, e papiresus aš vel
vamiršau. Gal turi tabakė?

Buhalteris išcitrukė iš šonias kišenés ma-
ding tabakiaz, kaukteleje per ją krumpliais, sti-
dare ir padeję ant stale. Įgalietinis létai stai-
plésė žiutelo laikrasčbe, susisukė papiresą, kaip
pirštą ir grįtteleje į buhalterį, laukdamas ugaies.

- Taip jau išėina, - tarė jis karšiai, net at-
leidžiai. - Centras vere savąją, e mume šis darbe
iki suų.

Buhalteris išiebe žiebtuvėli ir pakišo save
viršiniakui. Pietas melavų dūmų kaneliai susisukė
ere ir émė kilti į palubę. Įgalietinis giliai atsi-
dus. Eyg šiebp sau jis pažidreje į papiresą galą
pūstteleje nuo je polemus ir išapievė iš burnez
tabakė trupia į. Veidas je kiek preskaidrėje, bet
rankšlė kaktoje nemykė.

Buhalteris pasiėmęs tabakiaz, išėje ir duris
uždare dar tykiau, kaip leidamas.

Meskviaz pasiremė kedės.

Kuri laika jis sedėje išmeigęs skis į popieris
ant stale, bet jų nemetydamas. Papiresą jis treukė
retai, bet gedžiai. Atredė, kad jis stengiasai sumos-
ti, ke šia iš tikrąją esame. Bet miatis, gel bat,

nebuvo lengvas. Keletą kartų jis sukande dantis, tarytum norėdamas įveikti tą savo, keletą kartų jis krustelėjo galva, lyg su kuo nesutikdamas.

Prie įeinamųjų durų iš sūktės pusės spietėsi valstiečiai, atvykę į paruoštą kantoną atlikti reikalų. Galima buvo girdėti jų tryšėjęimą. Išiverždavo į kabinetą vienas kitas garšiau išstartas jų žedis. Apie lengvines tryšėsi vėjas. Kartais jis staugė kamino, kartais žarstė į langus smiegd.

- Bėra kasybės, - igalietiniai staiduse.

Nuometas skersai kambarį popierose nuerdka, popierius pasitraukė arčiau. Stalė galė riekseje krūva senų laistrėščių, plutele duonos, keli sutrinti valstiečių pareiškimai, sidle galas, kandiklis, tabake tropinių. Pasirausęs teje krūveje, jis susivėdė prieš tuką ir esė žiūrėti į skaitmenis popierėje, nurašytus pavieniui ir grupelėmis.

- Planas... 4000 tonų - jis bakstelėjo pietuku į skaitmenų eilę. - Pristatyta... kur gi čia? Štai, toisingai - 4458 tonos. Naškie išvykdytas 110 %. Taip, taip... išvykdytas... išvykdytas. Kiek čia? AN ne dvylika atsidarė Sibiry, o keturielika tupi kalėjime. Atseit, dvidešimt šeši svirkai... Dabar - gi 4010 tonų pakreviau ir išsundiau į gilumes sandėli. 350 tonų išskirta kooperacijai. Vaikų paglaudai duota 3 tonos, kariuomenei 25 tonos, terybiniam ūkiu 5 tonos. Iš viso išskirta 4393 tonos. Taigi, 4393. Tuo būdu sandelyje turėtų būti dar 65 tonos.

Meskvinas dieną prieš tai buvo ejęs pro sandėli ir užsukęs pažidreči, ko ten esama. Grūdų jis rado krūvelę galėjo būti apie 40-50 tonų.

Apmadžiai jis bakstelėjo pašėliu į episkaitos pakraštį, kur buvo pažymėtas turinčių būti sandėlyje grūdų kiekis, patenpęs lūpes, jis valandėlę žiūrėjo į du skaitmenis ir nusisplovė.

Du skaitmenys jį elegė, kaip geležis.

Jis žinojo, pasiuntęs dešimtį centnerių kviečių savo broliui Kirilui į Deno stotį. Gelbat lokie skūnami išėjo portergui. NRGB skyrėms viršininkes savo vardavams paame vienuolika centnerių. Vykdamoje komitete

pirmininkas pasiskelino šėdis. Beto duota išvaryti
degtinai.... Bet kiek? Vieną kartą keturi centneriai
antrą kartą - du, trečią - trys. Iš viso...

- O volnias bežina! - susireukė Moskvinas.

Taip pat jis nebežinojo ir kiek grūdų buvo
pardeves.

Numetus pašėli ant stalo, jis pakilo ir ėmė
veikštinėti po kambari, galvodamas apie neaiškumą,
nedėtklius, apie trūkumus.

Negalima sakyti, kad tie neaiškumai būtų Moskvina
pritrenkė. Kur ėis - jis krutejo. Šiame apskri-
ties mieste Lietuvoje jis gyveno jau trečius metus.
Na veikas jis buvo, bet senas komunistas, patikrintas
ir patikimas. Partija neabejojo, pavėsdoma jam pa-
rašų igalictino pareigas. Moskvina galima buvo pa-
sitikėti. Ir jis pats ėinojo save. Nekartą jis buvo
atsidūręs sunkesnėse apylostovose, bet istengė išsi-
kasti.

Partijos jis nepvylė.

- 110 % - jis aplaižė lietuviu lūpas, ėiupinė-
damas kišenėje medali. - Štai kas svarbu.

Jis tikėtiskasarejāx nemorejo tikėti, kad grūdų
trūkumas būtų kažkas nepataisoma. Stengėsi jis gal-
voti, šaltai, spevarstydamas visas galimybes, ir iš-
eities ieškojo nuosekliai, net užsispyręs, jo paties
nuomone - bolševikiškai.

- Bet centras, - mintis lūnde įkiriai, lyg sąžinės
priekaištas. - Ka gi jis!

Praeidamas, jis stėptelėjo prie lango ir įsi-
ėiūrėjo į aikštę. Palango praėjo du ginkluoti skre-
bai. Kita aikštės puse klyvino finansų skyrius
vedėjas, prieš karą baustas už vekselių suklostojimą.
Iš už kortės išmiro partijos apskrities komiteto
sekretorius.

- Karajedovas, - tarstelėjo sau Moskvinas. Ir šis
pamėėė keturis centnerius. Pamiršęs buvus. Reik-
kalėlyje nepelike vieno.

Ir nusišypsojo.

Tačiau ėypsmas išėjo skardi. Galvoje smėksejo

du skaitmenys, keturi ir penki, kuriais igalio-
tinis meistenge atsikratyti. Tuos du skaitmenis
jis jsute, kaip dani rankoveje, kaip raksti. Buvo
namaloni.

- O vis moterys, - jis krestelijo galva. - ko bin
veisle.

Tarytum prasveiate pro debesis smestelijo jo
galvoje susitikimas su Anne Gavrilovna, o paskui
- su Sokolova. Vienas tik peltas, pirktas Anai Vil-
niaus universitete, kastavo 72.00 rubliu. O kur sil-
kes, du auksiniai menkniokiai, albes smulkmeny ?
Anna buvo nieko sau - tik kur ji dabar ? Sokolova
isknulyjo is jo galv apie 40.00 rub., o paskui pe-
rodė duris.

- Kyailystes, - Moskvinas nusispi ve. - Nesvarunsi.

Galvodamas apie tai, kas buvo, jis jsute gal-
garkles kartuma, sektyba. But nuriyje kasni supe-
lijusias duonas.

Kancelerijoje sieninis laikrodis ismase antro.

Garsiai kanksedamas gelzimis kaustytais batais,
iakabineta lejo sekretorius.

- Cia drusge igalio tini, vienas toks is Daubury
kaimo, - tare jis pssnibadomis, bet tiek viskiel,
kad Moskvinas budamas prie lango isgirsta. - Skun-
diesi smogus. Sekosi esas verdimas antro karta
pristatyti privaloma tvarke 400 kg. duoniniu. Be
to, jau trecia karta stvyksta cia.

- O jis. - ka. - - - - - Cuzjke Moskvinas, net galvos
nepesukdamas. - Tu zini? -

- Nieko sekretorius papurte galva.

Tai tegul stvyksta dar karta, - prekoba pro dan-
tis Moskvinas. - Neleisk nieko.

- Gelima, - priejo arčiau sekretorius. - O cia,
drusgas igalio tini, paka rasteliu pasirašyti.

- Garsi pelik.

Sekretorius valandele dar pastovejo ties stali-
lyg nežinodamas kas veikia, tuomet pasiseke ir is-
ejo, trinkteleidamas durimis.

- Beikalaujamas antro karta, - kartojo igalio t-
nis, - o jis stvyksta tasčias. - Juokai. - Ir bakatu

visiems geras.

- Išsiėmęs iš kišenės medali, žvilgterėjo į žvilginti jo paviršių, į penkiakampę žvaigždę ir į profili šmogens, kvailo kaip avies.

- Ir viskas vis varden kažko, - šyptelejo jis kam karšiai. - Tik spėk žvalgytis, ploti, šaukti ura. O centras vėre savąja.

Bėklė staiga pasirodė esanti biauri. Ir kabinetas ėmė ją slėgti. Su atkarumu pažidrejo į stalą, į krūvelę popierių, į senus laikraščius ir purvines kabineto sienas. Ne niclas jau pasidare kabinetas, centras, jo paties pareigos, grūdai, Karajodovas, spyskaite ir visa žemė. Sučiupęs kailinius, jis apsilviko, užsimenklino kepurę ir išėjo pro duris tiesiai į prieškambarį.

Ties sliakščiu valstiečiais buvo susigūžę dar tirsščiau.

- Draugas įgaliotini, gal galėtum mane... kažkas nusienė kepurę. - Oie gi štai parašyta...

- Ir aš štai... atsiliepė kažkas iš kitos pusės.

- Ir mes...

Net Moskvinas įtrsukė galvą į pečius, prasibre-
vė pro pilkesermėgius ir neatsigrūždamas nuėjo per aikštę.

- o - - o - - o - - o -

Naktį siutėjo pūga. Vėjas trankėsi pašaliais ir staugė kamine. Fedoras Maksimevičius miegojo neramiai. Byta jis atsikėlė lyg sudaužytas.

Pirmas dalykas, kuris praverus akis, atėjo į Moskviną galvą, paruošė centras ingrudų apyskaite.

Krankšdama ir epiaudydamasis, Moskvinas ėmė rengtis. Ilgai jis tempė merškinių apykaklę kuri buvo pasideriusi lyg kiek siurs. Dar ilgiau jis čiupinėjo betus, pirktus iš vieno milicijos seržanto kuris juos savo keliu buvo įsigijęs iš kažkokio valstiečio išteklių. Užsimetęs dartinį, jis žvilgterėjo į veidredžie puselę ant stalo, delnu suglostė plaukus ir ėmė ieškoti kiek didesnės papirosą nu-

rakos. Nerados, išgėrė puoduką šalto vandens ir atsidarė spintos duris.

Iš spintos dvelktelejo duona, pradėjusio gesinti sūrio ir rūkytos mėsos kvapas. Moskvinas atsilausė trupinį plutelė ir pasiėmė galą dešros. Bet kiek pakramtęs, padėjo atgal ir duoną, ir dešrą. Nėra valgyti nebuvo.

Laikrodis rodė jau aštuntos pabaigą. Gatvėje buvo girdėti į darbą einančių žmonių balsai.

Nerangiai Moskvinas nusikabino nuo gembės keilimius, užsisvilko ir prisiversdamas, išėjo.

Bienos pradžia buvo ūkanota ir miri.

Iš gretimo kiemo kystelejo galvą veterinarus Kalumbajus, Moskvinas nusisukė, kad su juo nesudurtų - dar tebebuvo negrąžintas šiantas rublių, kuriuos jis buvo pasiskelinęs iš veterinarus prieš dvi savaites. Iš skersinės gatvės išmire vyriausias epskrities gydytojas Bielova. Moskvinas žinojo, kad ji yra baigusi tik sanitarijos kursus, tačiau ji buvo porterge draugė ir to užteko, kad imtų ji vadovauti visoms epskrities veikatos įstaigoms. Moskvinas, susidūręs su ja neiškentė petylomis nesusiėmęs, tačiau praedamas pro šali kiltelėjo kepurę. Priešinga gatvės puse tapeno da gimnazijos mokytojai, bet jie buvo vietiniai ir be to dar - neiškūs. Jis jų nevertino.

Įsukdamas į aikštę, Moskvinas žvilgterėjo pro medžių tarpą tiesiai priešais save. Tenai stūkėjo pilki dviejų sandėlių pastatai. Pamatęs juos, taip gerai žinamas, igalietinis prikando lūpą. Da skaitmenys praslinko pro akis lyg ugninės gyvatės, o smilkiniuose labiau sutvinkėjo kraujas. Nelaukta jis pajuto norą nusiti į sandėlius ir pasižiūrėti, gal dar kas galima padaryti.

Kelias į ten buvo platus. Medžiai stūkėjo apkarę sniegą. Varnos tupėjo nuogų liepų viršūnėse ir krankė. Moskvinas deg kartų buvo ėjęs tuo keliu. Ir daug kartų buvo girdėjęs krankiant varnas. Bet tą bisurių paukščių balsai nikuomet nebuvo tokie

nepkenčiamai aštras-Moskvinas mielai batų šuopas
koki daiktą ir paleidęs į medžius, kad tik nuveik-
kytų tuos paukščius. Bet tai buvo juokinga. Partij-
jos nariai nepritiko elktisgatvėje kaip vaikui.
Stengdamasis įveikti save, jis užsinaukline kepurę
ir paspartinę žingsnius.

Netoli sandėlių, kažkas praeidamas, kilsterėjo
kepurę, bet jis nepastebėjo.

Pirmasis sandėlis buvo jau praviras. Tarp
durų stovėjo prižiūrėtojas, sklaidydamas prieš
šviesą pluoštelių formuliary. Pastebėjęs Moskvina,
jis popierius sulenkė pusiau, suėmė juos dešine
ir tarė:

- Laba diena, draugas igalietiai.

- Sveiki, - Moskvinas kilstelėjo nykštį prie
kepurės. - Ką tu čia dabar?

- Sutikrinau orderius, - bekstelėjo prižiūrėtojas
pirštu į popierių plėkšteli.

- Gerai, drauge Gvildi, - Moskvinas pabandė
šyptelėti, bet tik perkraipė lūpas. - Taip ir rei-
kis. Turi būti tvarka. Tačiau tu čia ar dar turi
kokią sąją?

Moskvinai, įsiję į sandėlį, žvilktėjo
į keirę, į dešinę, aukštyn. Iš sandėlio gilumos išvel-
kė pelėsis ir drėgas. Sandėlio grindys dviejose
vietose buvo išpuvusios. Pro palėpą, matyt, buvo iš-
pustomas sniegas. Pailga, šviesiai melna krūva ty-
soje viename pasienyje. Ant grindų visur buvo pil-
na purvo ir pribarstytų grūdų.

Moskvinas apėjo sandėlį pasieniu, atydkiai per-
žvelgdamas jo skliautus, geležiniais virvais už-
keltus langus, grindis, pamatą. Praeidamas pro grūdų
krūvą vienoje sandėlio kerteje, truputi stoptelėjo,
tarytum apliedamas, kiek jo ten galėjo būti.

~~Prasukdamas...~~

Į sandėlį Moskvinas atėjo rūškamas, toks pat
jis buvo sandėlyje, toks pat ir iš jo išėjo.

Prasukdamas keliu atgal, jis galvoje apie tą
pačią apyskaitą ir apie tuos pačius nerimą kelian-
čius skaitmenis.

Kurčiai girgėdėję atlepus po jo kojomis. Nelygiu sneliu pralapsėjo pro šali kooperatyvo vežikas. Moteliase atletoje šuo. Kie tolieliau riepai eidami į mokyklą vaikai Medžių šakose šėavo vėjas.

- Ak tu Anne Gavrilovna, - staiduso Meskvines. Jis stengėsi eiti lygiu žingsniu, bet kojos buvo sunkios. Iki kontoros jisėjo daug ilgiau kaip kitais kartais.

Kontoroje buvo jau visi savo vietose. Behalteris buvo įkniubęs į didžiąją knygą, sekretorius vartė vakarąkštę korespondenciją, skaišintotojas knaisiojosi po kvitų šakneles, sargas Zigmas stovėjo prie krosnės ir smailino kasininkui pieštuką.

Meskvines perėjo per kanceleriją nė į vieną savo valdinių nest nepesiziūrėjęs.

Savo kabinetu nerangiai jis nusivilko kailinius ir dar lėčiau nusidėmė kepurę. Prėjęs prie stalo, buvo beatidaras stalčių ir beinas popierius. Tėčiau kažkoks sustingimas pradėjo gaudyti jo samarius. Palikęs pušiau pravirą stalčių, ilgokai jis psto-voje kambario viduryje. Paskui gi priejo prie lang-ge į įprastą vietą ir ėmė žiūrėti į aikštą.

Aikštėse buvo tokia pat, kaip dieną prieš tai, kaip visuomet. Meskvines žinėjo kiekvieną jos met-rą. Ir žiūrėjo jis į ją ne dėl to, kad ką nors asuje iširėtų, bet šaip sau, iš abejingumo, kuris akverbė-si į jį, sektytu šaltis. Jis nenumane, kuo galės baig-tie apyskaitos reikelas, bet vis dabu jautė buti-nama ieškoti išcities. Nėras surasti geriausią pa-baigą vertė jį galvoti. Ir teji miatis je neapleido nė vienai minutei.

Aikštėjeėjo paprastes judėjimas. Vaikščioje žmonės, bastėsi skrebeli, šmekščioje čekystai, užsi-maukling bėgioje vaikai, į priėaimo punktą velstie-čisi vėkė pienu, įkelnėje portergas bade motocikla, aikštės pakraštyje iš šulinio dvi moterys sėmė vandenį. Buvo girdimi įvairūs balsai. Iš jų tarpe Meskvines išėkyrė splegenti porterge šakšiojima ir aštrą šulinio siurblio girgėdėjimą. Kurį laiką jis žiūrėjo į savo bičiulį Suskiną. Paskiau nu-kreipė žvilgnį į dvi moteris su kibirais. Pagal-voje jis

prisiminai, kad tai esama Liličenės - nekarta, jis buvo
jā sandėg darbam sandėliuose.

- Liličenė... - prisimerkė jis. - Taip, taip.
Tai ji.

Staiga jo galvoje smėkstelėjo purvinos ir
grūdų pribarstytos sandėlio grindys. Jis plačiai
atmerkė akis ir prasižiėjo, tuomet plisukstelėjo
dvieis pirštais ir rankomis pasiremė palangės.

- Štai kas, - jis užsimerkė, jausdamas, kad į
galvą plūsta kraujas. - Štai kas! Ir esė linguoti vnt
vien liemeniu. Su kiek vienu judesiu jo veidas esė
švisti. Rankšlė skersai jo kaktą, mažėjo.

Staiga nusąjuokęs, jis grįžtelėjo į duris ir
Suktelėjo sargą.

- Man reikia sandėlių pažūrėtojo, - terė jis.
- Pašauk tu man jį. Žinai tą, kur sa judais kalli-
niais. Švildi!

Sargas linktelėjo galvą.

Man Švildys stėjo maždaug už pusės valandos. Jis
staptūrėjo kabinete viduryje, nusaulindamas kepurės,
truputi prisimerkęs, vieną ranką kišenėje.

Moskvinas pažūrėjo į jį kasdieniškai.

- Reikalsas štai koks, draugas Švildi, - terė jis.

- Sandėliui per daug priteršti. Šiandien patė mažiau.
Reikėtų juod pravalyti, prašluoti. Supranti?

- Gal raketą, - sumirkčiojo Švildys ir pasisukė
šonu į igalietinį.

Ir nedelsiant, Moskvinas truputi peakštino balsu.

- Sandėliui panašūs į mėšlyną. O jei taip uželtų
kas iš centro pažūrėti? A? Nemalonu būtų. Taigi,
paik para metery, sakysim, kad ir tas pačias, kurios
enkščiau dirbo, kaip jos ten, rodes Liličenė ir kita...
užmiršau. Kiek staimena, jos dirba gražiai. Overčiasai
sunkiai koks rublis ir grūdų sauje joms prasivers.

- Taip, - sandėlininkas nepriestarevo.

- Taigi. Tik nepermekėk. Tu pripratęs esi. Ir
sąslaves, reikia kiek toliau nuo sandėlių pant-
šėti. Supranti? Mėšlyno kad nebūtų arti. Štai kas.
Reikia, kad rytoj būtų tvarka. Ar ne?

Moskvinas pažūrėjo Švildžiui tiesiai į akis,

tarytum

neredamas jam tą reikalą kalta ikalti į galva.

- Bus tvarka, - tarė Cvildys. - O daugiau?

- Daugiau nieko.

- Tai visę gerai.

Sandėlininkas pasitaisė kepurę, tarytus jį būzų už
akių užmākusi, ir išėjo.

Moskvinas dar valandėlę žiūrėjo priešais save,
lyg įsiklausydamas. Pasakui nusišypsojo, ir išsitrau-
kęs iš stalčiaus kažkokius popierius, dėmė juos
žiūrinėti.

Kiek vėliau turėjo pas jį reikalą buhalteris,
turėjo ir sekretorius. Būso užėiti pas jį net
skaičiuotojas. Su visais jis buvo malonus. Apie
vidurdienį pakelbėjo net su dviem valstiečiais,
jau ketvirtą kartą stvykusiaš pasiteirinti, kada
jiems bus epmokėta už pristatytas privalomas
tvarka bulves.

- K. jus, - ramino jis valstiečius. - Pinigai
nešus. Tarybinėje santvarkoje nedinketa be žinios
net agucenos grūdėlis. Dar šiandien paliepsiu, kad
išmokėtą jums kas priklausę. Pas mane tvarka, drau-
gai.

- Valstiečiai išėjo patenkinti. Tačiau Moskvina:
juos užmiršo, vos tik jie uždarę duris. Jis turėjo
savo reikalą.

Pasirėmęs rankomis stalo, jis galvojo. Visos jo
mintys sukosi apie vieną galimumą - pakilti iš
klono nesušlapus. Tai buvo svarbesnis reikeles,
kaip kažkokie valstiečių nusiskundimai. Pirmoje
vietoje jis laikė pats save - toks jau buvo jo
nusiistatymas.

Apie keturiolktą sušvilpė miesto malonas,
Moskvinas pastamė popierius į šali, apšivilko ir
išaukė pro kanceleriją.

- Basiu vykdamaime, - jis susūrnejo, eidamas
pro sekretorių.

Tačiau į vykdamaime jis net nemamė užėiti.

Plečiais žingsniais jis perejo aikštę ir pe-
suko į NKGB apskrities skyriaus būstinę.

Nemai, kariuose buvo įsikūrusi NKGB įstaiga,
buvo patys didžiausi toje aikštės pusėje.

Frie jų durų stovėjo plačiaveidys kareivis, pasi-
kišęs po pašestimi automatai. Moskvinas jis pažin-
rėjo drumzlinomis, negyvonis akimis. Įėjimas pro
šias duris buvo viešas. Bet Moskvinas žinojo kita,
tiesesnią kelią. Jis pasukė į šoninį gatvę, susiredo
vartelius, atsidarė juos ir įėjo į kiemą. Kiemas bu-
vo tūššias. Tačiau jis vos nuejo pora žingsnių nuo
vartelių, kai pastėjo kelią du unifermuoti čekystai.

- Pas ką? - Vienas jų paklausė.

- Pas Danilovą, - Moskvinas atsakė tiesiai.

Tai buvo paprasta tverka ir Moskvinas nenustebė.
Čekistai pamotus, jis nuovė iš paskos į žaliai
dežytą namuką kiemo gilumoje. Čekistus atidarė
duris, įleisdamas jų į visai tūščią prieškambarį.
durys už juos užsidarė. Bet jis nespejo net kaip rei-
kiant apsišvelgyti, kai iš kambario priešaisėjo
kalkokas unifermuotas pareigūnas.

- Iš pas Danilovą, - buvo bepradedęs Moskvinas.

- Žinau, - unifermuotas jį pertraukė. - Tamsta,
juk Moskvinas. Ar ne? Danilovas darčia. Ir kaip
tik vienui vienas.

Jis atidarė duris į šoninį kambarėlį.

NEGB episkopijos skyriaus viršininkas Danilovas
sėdėjo kėdeje su laikraščių rankose.

- A, tai tu, - jis šaktelėjo, Moskvinui vos per-
žongue elenkati. - Sveikas! Slinkis erčiau. Štai
kėdė. O čia štai tabako. Tik šiandien piauštyte.

Moskvinas šyptelejo paspaude keturkampę čekis-
to renką ir pasitraukė kėdę erčiau stalo.

Danilovą jis pažinojo jai iš seniau. Abu jie
buvo susidarė partinėje mokykloje Kalugoje. Vėliau
abu dirbo kartu Volchove. Pagaliau jie abu įsitaisė
terybinėje Lietuvoje.

- Kaip gi tu laikaisi? - Danilovas ėmė kalbėti
kalbos.

- Kaip tau čia pasakins, - Moskvinas ištiesė
kojas priešais save. - Man gyvenimas kaip sena
skuduro. O patį ką?

- Kruta.

Abu prieteliai palietė eilę paskutinių miesto
naujienų, paskikė kooperatyvo vedėją, kad be jų ži-

nies išeikvejo cakra, nusiskundė prastu ora. Denilovas plepėjo, atsilėsus prisimerkdamas, trunkiu balsu, viena ranka įsitveręs stalo Moskvinas dažnai reukėsi. Jis rūkė deug, beveik neišleisdamas iš dantų popirosą, ir apskritas jo veidas buvo rūškamas.

- Vie dėl to tu, lyg sirgtum, - pratarė jam Denilovas tiesiai į akis.

Moskvinas prisiversdamas šyptelėjo.

- Ką šis ligi, - jis atsikrankštė. - Esi sveikas. Tik rūpėšiai. Man jų lyg perdeug. Ir pas tave es dėl jų.

Denilovas sužiduro stydžiau.

- Kas gi tai? - tarė jis smalsiai. - Reikia piršlio?

Moskvinas papurtė galvą.

- Ne?

- Štai kas, drauge Denilovai! - Moskvinas pasisukė į jį su visa kėde. - Reikalas ne piršlybes. Pamažu jis užsidegė popirosą ir pažidrejo. Denilovui tiesiai į veidą.

- Pamažyk tik tu, - jis palinko ant stalo. - Grūdas! Aš esu apskaišlevas. Atrodo, kad kokiu 20 tonų truks. Gerai gi aš žinau, kiek kam buvo užplanota, kiek kam iškirta, kiek kam išduota, kas kiek pėmė, kas kiek išvežė, kas kiek dar palms. Pas mane apskaita kaip banke - be atstatinkamo dokumento neturi nei grūdas nukriuri. Drg. Stalinas yra pesakos, kad valstybes turtas, tai - ai, ai. Ir es tu suprantu. Bet dokumentas dokumentu... Tu žinai? Taigi. Brolau, bus kas norė, gal revizijoje. O apie 20 tonų - kaip vandenį.

- Ką gi tu šis burbi? - Pažidrejo į jį Denilovas nepatikimai. - Trūkums yra?

- Taigi, - patempė Moskvinas lūpas, lyg norėdamas iverkti nesmegumą. - Yra.

- O kaip?

- Visaip... išvogė... išnešė... .

Denilovas susinėrė abi rankas ir susigūžė kėdėje.

Jis norėjo išgirsti kai ką daugiau.

Moskvines patirėjo į save bičiulių drėgnomis
skimis.

- Yra žmonių, pilkų, - pradėjo jis tyliai. -

Daug pilkesnių už mus. Pro mane praesina žmonių daug,
nes daugelio reikia. Atrodo jie, nieko sau. Sakytum
net patikimi. O iš tikrųjų, valnieks. Nesuvaldo žmo-
nės rankų. Skaito jie, kad jei grądy daug, tai nie-
kas jau ir nenumenys, jei jie griebtėres kokią
saują. Šis pajuteu tai prieš laiką. Jis papūtė dūmą
debesėi, tiesiai į lubas. Danilovas žiūrėjo į jį
itemptai.

- Teigi, - tęsė Moskvines. - Pajuteu aš, ir žinau.
Net gi štai ir dabar. Bobos valo sandelius ir tik-
riusis... nešė. Šis turiu pagrindą įterkti, mielas
graugė. Jos neša neva šiukšles, o faktinai sumaišo
su sąslevomis, velka sau, paskuigi išsijoje ir ...
į turgų; Prižiūrėtojas lėtutis. O antro vertus, ir
už jį argi galima guldyti galvą. Danilovas kaleno
piršteis į stalo viršų. Į Moskvina jį žiūrėjo at-
triu, geležiniu žvilgsniu. To žvilgsnio slėgiamas,
Moskvines ėmė jausti nusilenkiant pašonėmis šalti.
Jis suvoke, kad esama pačios svarbiausios minutės,
tačiau nežinojo, ko reikėtų griebtis, kad išsilai-
kytų tam pačiam lygyje. Valdydamasis, traukė jis
dūmą daug giliau. Tačiau Danilovo skys prigeso ir
jo veidas pasidarė kasdieniškas.

- Štai kas, - tarė jis Moskvinui. - Gerai. Tu
būk ramus. Sutverkysim...

Ir nusišypsojo.

Moskvines pajuto po kojomis tvirtą pagrindą.
Reikalas buvo išaiškėjas. Šnirpėdamas pro nosį,
jis pasitrenkė arčiau popierių su kabka ir ėmė
suktis naują papirosą.

Už pasvalandžio jis ėjo per aikštę, atmaukęs
kepurę ir nerūpestingai švilpaudamas.

-- o -- o --- o -- o --

Darys sugirgždėjo kaip natepti ratai. Moskvi-
nas susitraukė.

— Tu nieko nežiduri, — jis užpaolė sergą. — Argi čia tverks? Ir kabinėtas neišluotes. O kam gi tu čia esi? Del gražumo? Židėk, kad daugiau nereiktų prizinėti.

Sergas susitrukė, tartum manydamas, kad taip mažiau klius.

Bet Moskvinas į jį nebežiūrėjo. Jisėjo prie skaičiuotojų.

Visoje kotelarijoje buvo jaučiamas sutrikimas. Draugas igalietinis buvo griežtes ir oficialus. Buhalteris pasivėlavo vos keliasis sekundėmis, bet to užteko, kad igalietinis padarytų jam atšia pastabą. Į sekretoriaus sveikinimą jis atsakė šeltu galvos linkterėjimu. Iš kasininko jis netik nepasėmė papiroso, bet į jį net nepažiūrėjo.

— Tai kaip? — Jis tarė pirmajai skaičiuotojai. Ar jau sutikrintos kvitų šaknelės?

— Bet gi, drauge viršininke, tensta sekisi, kad per savaitę, — ta sulenemo.

— Nieko aš nesusakiau, — jis nukirto kaip kirviu. — Plepelai... Teisinimasis... Kas ima atlygi nima, tas prvalo ir dirbti. Suprantama?

— Skaičiuotoja paraudo ir įbedė nosį į po plerius.

Taip, visai kontoralai buvo sidku, kad Moskvinas iš vakaro buvo girtas arba Sokolovs jį vėl buvo pro duris išmėtusi.

Plačialis žingsniais jis perėjo per kanceliariją, švilgterėjo pro langą į daržus ir nusispiovė. Daržo pakraščiiais stiksojo liepos, sakytum po gaisro. Taku pro medžius nuėjo dvi moterys su sluotomis po pažestimis ir su kašėmis.

— Į sandėli... — Moskvinas galvoje švystalėjo mintis, nors jis ir nebuvo tikres kad tai tos pačios moterys, kurias jis liepė pasamdyti sandėliams išvėlyti. — Į sandėli...

Niekam daugiau nei žodžio nesakydamas, įėjo jis į savo kabinetą.

Jis der nežinojo kaip viskas išsispres. Prisimindamas Danilovą, Jis norėjo bati ramus.

Ņācīau ranybēs nedavē nekantrovīmas. Prieš skis atovējo īvykiū eilē su kuriels jis pats buvo surīstes. Jis īsīsvēizdavo tuos īvykius, bet ar negalējo atsītikti kas nors, del ko tie īvykīai būtu pakrypē kita linkmē. Gīndamēsis tos mintīs, jis papūtē galvā, tācīau neramūnū neīstengē atsīkratyī.

Īdīdīsīs pēruošū īkarstīs buvo prasējēs. Darbo buvo maīzīau. Ņācīau laīkēs nešē reīkalūs, kurie turējo būti sprendīzīamī nedelsent. Moskvinas prīsimīnē begalēs kontoras paderytū klēidū, netīkalūmū, susīpāinīojīmū. Nebuvo apskrītījē nei vieno valstīešīo, kuris nebūtū galējēs nusīskūstī kokīu nors neteīstētūmū. Šel netvarkos kontorojē buvo reīkalaujāms, kad valstīešīai prīstātītū, dvīgubai daugīau gēminīū negū turējo prīstātītī, Retas buvo kvītas parsēytas be kurīos nors klēidos. Netīkalūmū buvo apskaitojē, buhalterījojē, kasojē, sendēlyjē ir visur. Moskvinas visē tai gērai mātē. Bet jis galvojō, kad tai smulknencs erbe net nīek negalvojō. Jis dērē viskū savo īšmenymū, o kas paderytē, turējo būti gērai. Jis jau buvo partījōs narys...

Presīlīnko dar daugīau kaip velēnda. Visā tā laīkā, Moskvinas vaīkšēcīojō īs kampo ī kampā, kartīs žvīlgēīodēmas pīšo lēngā ir lukurīuodēmas.

- īsēdēgs, ar neīsēdēgs, - spēlīojō jis. - īsēdēgs ar neīsēdēgs.

Pakartotīnāi jis pakratē savo sentykiūs su Danīlovā ir su kitāis. Nestrodē, kad būtū reīkējā, del ko nors paderytī prīekāīstū pašīm sau.

- Danīlovas īstēsēs. - Jis kartojō. - O jēi užmīrēo ?

Mintīs kaip rakstīs īsmīgo ī jo smēgenīs ir nusmēlkē jī visā. Nesmēmonīngēi jis šīuportalējo kepurē, norēdamēs eītī ir prīmītī, tam senen velnīai, kas buvo kalbētē vakar. Ņācīau ar galējo būti prasmes ? Jis terēsī šīnās Danīlovā, kīaurai kep savo dēlnā.

- Ne, Danīlovas negālī užmīrētī, - tīkīno jis save.

Ir neklydo.

Apie vidurdienį, įprastai žvilgtelėjęs pro langą, Moskvinas pastebėjo ties KAGB būstinę grupę ginkluotų žmonių. Priešais arčiau prie langų, jis suskaitytė šešis skrebus ir vieną vyresnį, matytą, bet mažai pažįstamą leitenantą. Leitenantas kažko ktpastėsi pasilenkęs. Matyt, buvo nukritusi jo pirštine. Atsitiesęs, jis mostelėjo saviesiems ir visi nuėjo padirkei aikštės vidurį. Greitai po jų iš būstinės kiemo pro vartelius išėjo du asmenys pilkais drabužiais ir nusekė paskui ginkluotąją grupę.

Moskvinas prikando apstingą lapą. Jo širdis ėmė plakti smarkiau. Į smilkinius užteležo kraujas.

167 Pats nežinodamas kodėl, staiga jis priejo prie stalo, išsiėmė iš stalčiaus šviesiai žalią aplenką, atsivertė ir ėmė žiūrėti kažkokius raštus.

-Viskas tvarkoje, - kartojo pats sau. Taip taip. Geriau nei nereikia.

Gal už dešimties minučių į kabinetą klistelėjo galv. sekretorius.

-Čia pas temeta, drauge igaliočini, -tarė jis -Kasgi ? -Ištiesė Moskvinas kaklą.

Už sekretorius pečių jis pastebėjo du operatyvinius igaliočinius iš KAGB. Skubiai pakilęs nuėjo jų pasitikti.

-Drauge Moskvinai, -tarė vienas iš jų, -skubai renkis ir eime į sandėlius.

Mūsų kiti jau ten. Būtą gerai, jei dar ką nors pasiimtumei.

Moskvinas čiupo kailinius ir keparę. Jo veidas kiek pabelo, o renkos kiek virpėjo.

-Kinamkartu, -tarė sekretoriui. -Či tą pamatyti.

Lauke Moskvinas įtraukė giliau į kratingą oro ir sugniaužė kumščius. Norėjo būti visiškai ramus, net abejingas. Pakartotinai jis tikino save,

kad jaudintis nėra ko. Tačiau visavškai sava įveikti neištengė. Bandėjis kalbėtis su tais dviems vyrais iš NKGB skyriaus - pasakojo jiems kokius tai niekus. Tačiau jo balsas skambėjo ne tikrai.

Abiejų sandėlių durys buvo atdaros. Moskvinas iš tolo pamatė dvi moteris netoli durų. Jis buvo apstoję skrebai su parengtais vartoti ginklais. Kašės pilnos šiukšlių, stovėjo prie moterų kojų. Viena moterų buvo Žilienė, ta bežemė juodadarbė. Moskvinas ją pažino. Ji stovėjo palinkusi, su keista veide išreiškia terytum negalėdama suprasti, ko skrebai iš jos norėtų. Antrosios moters Moskvinas nepažino. Švil dys ir leitenantas stovėjo sandėlio tarp duryje.

- Sveiki, - kilsterėjo Moskvinas kepurę.

- Sveiki, draugas igaliotini - atsakė leitenantas. - Gerai atsakė jis, kad tamsta atėjai. Štai ką mes turime.

Jis ėmė pasakoti Moskvinui kaip jo žmonės pasitebėjo moteris kažką kašėmis nešant iš paruoštų sandėlio. Buvo patikrinta. Pasiškejo, kad tai gra - dai.

- Ar tai su Tamstos žinia? - grįžtelėjo leitenantas į Moskviną.

Moskvinas papurtė galvą.

- Reiškia, mūsų įtarimas pasitvirtino, - leitenantas kreštelėjo galvą.

Moterys buvo bandžiusios išsiskinti, kad jokių grūdų nežino, kad jos tik valė sandėlius ir nešė į nuošalesnę vietą šiukšles, ir kad jos buvo dariusios tikslai, kas joms buvo liepta draugo igalioti - nie ir sandėlininko. Žilienė netgi bandė prieiti ar šiu.

- Tylėkite kalės! - šuktelėjo leitenantas. Žilienė skrebes šautuvo galą atbloškė atgal.

- Kenkėjiškos velnio išperos, - prakošė pro dentis vienas operatyvinis igaliotinis.

Leitenantas ėmė kalbėti, kad reikėtų patikrinti sandėli - buvo batina nustatyti išvoktų grūdų kiekį. Tačiau kaip? Jis menė, kad geriausia būtų grūdus

patikrinti. Bet tai batų pareikalavę kiekdaugiau laiko. O laiko, jis sekėsi labai neturintis.

- Galima gi apytikriai, - pasidūrė operatyvinis igaliotinis, šydiske nosimi.

Leitenantas kiek pagelvojo.

- Gal ir galima, - tarė netikrai ir kreipėsi į Moskvina.

Moskvinas nepriestėteravo.

Viaur keturi suėjo į sandėli, pažiūrėjo į grūdų kravėly iš vienos pusės, iš kitos - Paterstė leitenantas grūdus ranke.

M - 50 tonų bus? - tarė jis.

Moskvinas norėjo pritari. Jau buvo praverias lūpas. Tačiau patį paskutinį momentą jo galvoje švytelėjo mintis, kad artėja jo paties vardadienis, kad Denilovas negi veltui rūpinasi, kad reikia naujo kosciūmo, kad begyvenant vėl išnirs koks reikalėlis. O šilenei gi su ta sūtra moterimi - vistik. Nei kiek nenusimindamas, pažiūrėjo jis leitenantui tiesiai į akis ir pasekė:

- 50 vargu ar bus. Maiau, kad apie 40 tonų, o gal ir mažiau.

- Keturiolios dešimtis? - pakartojo leitenantas. Gerai, tegu keturios dešimts. Taip ir užrašysim. Daugiau gi, atrodo, nėra kas čia veikia.

Išėjus iš sandėlio paliepė jis akrebams nuvesti moteris į erestingą.

- Ir šita - parodė Gvildį, staisliejusį durų stektos. - Dėl visa ko.

Du skrebai bakstelėjo sandėlio prižiūrėtoją šautuvo vamždėliais. tas pažiūrėjo į Moskvina, lyg prašydamas užstoti, bet nepretarė nė žodžio.

Leitenantas užrakino sandėli patę savo ranke ir raktą padavė Moskvinui.

- Batų gerai, kad tensta užteiktum vienai vienai minutei pas mus, - tarė Moskvinui. - Dėl formalumo. Ilgai sugsišti neteks.

- Dabar tuoj? - pažiūrėjo klausiamai Moskvinas.

- Nevarbu, galima ir rytoj, - nusipartė leitenantas nuo rankų duktes. - Rytoj gal bus dar geriau.

Iki rytdienos mes spésime parengti aktą ir nuora-
šą jiems. Taigi, viso gero.

Moskvinas linkterėjo galva ir ómė vertelioti
renkoje sandėlio gektą.

- Taip, taip, - murnėjo jis. - Metai, kokie da-
lykai.

Jo balsas buvo duslus, bet veidas šviesus ir
akys spindėjo kežkokia leukiniu džiugumu.

- Taip, taip, - pakartojo sekretorius jo žo-
džius ir pridėjo: Metai, kur veinio būta...

Jis pėdiarėjo į Moskvina nežymėi iš šono.

- Bet tos moteris, kasgi joms? - Tarė po ku-
rio laiko.

- Moterys? - Moskvinas kriptelėjo galva.

- O kas jas žino! Paprastai, už valstybės
turto grobstymą duodama 6-8 metai priveršiamų
jų darbų stovyklos.

Tarytum sėtuoneri metal būtu niekas, jis
nusisplovė pro lėpų kertę ir sandėlio raktą į-
aikišo kišenėn - lyg sava.